

A nagyenyedi református templom.

Fogaras vára.

A VILÁGHÁBORÚ MÁSODIK ÉVÉNEK MÉRLEGE

Mint tudjuk, 1939 szeptember 1-én a Német Birodalom vezére és kancellárja, miután látta, hogy a III. Birodalom tárgyalási készsége Lengyelországban semminemű visszhangra sem talál, ki-mondta a parlamentben emlékeztető szavait: „Seit 5 Uhr 45 wird zurückgeschossen”. (5 óra 45 óta visszszalövünk.) Ezzel a nappal kezdődik meg a „villámháború” Keleten. Szeptember 3-án Anglia és Franciaország üzenték meg a háborút Németországnak. A német vezérkar legfőbb feladatának tekintette, megakadályozni, hogy egyszerre két fronton, keleten és nyugaton kényszerüljön hadat viselni. E célból hadereje zömével, hat hadsereggel, Lengyelországra vetette magát, hol a légi és páncélos hadviselés együttműködésével 18 nap alatt sikerült a háborút győzedelmesen befejezni.

Lengyelországnak fehéroroszok, ruténeklakta keleti része, nagyjából Ostrolenka, Brest-Litovsk, Sokal, Jaroslau, Przemysl, Sianki és a régi magyar határ mentén Szovjetországba került, míg nyugati részét Posennel együtt (kb. 95.625 négyzetkilométer) Németország vette birtokába; Kelet-Poroszország (36.997 négyzetkilométer, Danzig (950 négyzetkilométer) és a Memel-vidék (2849 négyzetkilométer) is visszatért a birodalomba.

A nyugati fronton a „Westwall” erődeinek védelme alatt felvonult a német haderő többi része, várva a nyugati államok támadását. Október elején a keleti hadszíntéren felszabadult csapatokat is átszállították erre a hadszíntérre.

Ott eleinte francia erők apróbb vállalkozásokat kezdtek a német előretolt állások ellen, melyeket azonban nemigen hajtottak végre zászlóaljnál nagyobb erővel; ezek a har-

cok azonban az idők folyamán teljesen ellaposodtak, végül már csak járőrök, kisebb rohamosztagok szerepeltek.

A hadtörténelemben egészen különös, eddig még nem tapasztalt hadviselést láttunk. A hadat üzenő, támadó államok teljes tétlenségben töltötték hosszú hónapokat, a németeknek időt engedve a felkészülésre. A Maginot-vonalat — mely azonban Montmédy-nél hirtelen megszakadt — csak a semmiképpen sem megfelelő, hevenyészett Daladier-vonalban folytatódott — bevehetetlennek tartották. Ugy vélték, hogy Franciaország északi részét a belga Maasmenti várak és erődítmények fogják megvédeni. Az angolok, ellentétben 1918-cal, midőn 87 hadosztályuk állt francia földön, mindössze 20 hadosztálynyi erővel és nagyobb mennyiségű hadiszerrrel képviseltették magukat a kontinensen, a Douaitól a tengerpartig terjedő szakaszt szállva meg, mely Belgiummal szemben feküdt. A nekik kiutalt sávban négy-hatsoros vonalban sürgősen védelmi állásokat építettek ki. A német hadsereggel — eltekintve egyes, a francia csapatok közé behelyezett angol erőktől — egyáltalán nem voltak közvetlen érintkezésben.

A nyugati hatalmak katonailag nem voltak eléggé a korszerű totális háborúra felkészülve. Míg a világháborúban, különösen annak első fázisában, a francia repülők voltak előnyben, ők ismerték fel elsőnek a repülő-fegyvernem fontosságát, a szárazföldön pedig az angolok új tankcsapatok segítségével csikarták ki 1918-ban a végső győzelmet, addig 1939—40-ben a nyugati hatalmak a motorizált hadviselés terén teljesen lemaradtak. A németek légi és páncélos hadereje minden tekintetben fölényben volt; korszerűbb